

SPANNARBODA KYRKA

Harparboda 1:10, Fellingsbro församling, Lindesbergs kommun, Örebro län

BESKRIVNING OCH HISTORIK

Kyrkomiljön

Spannarboda kyrka är belägen i det glest bebyggda stationssamhället Spannarboda i Fellingsbro sockens norra skogsbygd.

Kyrkoanläggningen

Kyrkan är orienterad i nord – sydlig riktning och är placerad på en *kyrkotomt* bevuxen med gräs. Kyrkotomten är omgärdad i norr, söder och öster av en kallmurad stenmur, entrén är placerad i norra muren, mitt för kyrkans ingång, med ovanligt stora och höga murade grindstolpar av huggen sten med grindar av smide. Muren med grindstolpar och grindar tillkom vid renoveringen på 1930-talet. En trädrad med björkar avgränsar tomten i väster.

Söder om kyrkan, på andra sidan muren, finns en ekonomibyggnad med dam- och herrdass. Sydväst om kyrkan, på andra sidan grusvägen, finns ett bisättningsrum inbyggt i en sluttning. I sluttningen till skogsbacken ovanför står kyrkans slutna klockstapel, klädd med skiffer och rödmålad locklistpanel samt krönt med en förgylld kula med kors. På andra sidan skogsbacken breder den tydligt anlagda kyrkogården med grusgångar och alléer ut sig.

Kyrkan har en nationalromantiskt präglad exteriör med utvändiga strävor, ett brant helvalmat skifferttäckt tak och gulmålad stående lockpanel. Byggnaden består av ett rektangulärt långhus med fullbrett, rakt avslutat kor i söder, sakristia och kapprum i norr med ovanförliggande utrymmen för personalen.

1923 uppfördes ett församlingshem i Spannarboda med provisorisk gudstjänstlokal och enkel inredning. 1936-37 genomfördes en ombyggnad under ledning av arkitekt K. Martin Westerberg då byggnaden och dess kyrksal liksom närmiljön fick ett mer "kyrkligt" utseende. Exteriören gavs då en nationalromantisk prägel och försågs med stävor för att avlasta trycket från det tunga skiffertaket. Entrén i norr fick ett nytt trappräck av smide. Ett snarlikt finns vid kapellet på Fellingsbro kyrkogård av samma arkitekt.

Kyrkorummets väggar och femdelade valv spändes med väv och målades i en bruten vit kulör. Rader av pelare sattes upp för att ge ytterligare stöd åt takets konstruktion. Bänkarna byggdes om och målades med mörkgrå kulör med ljusmarmorerade sidostycken. Koret fick ett nytt altare, knäfall, predikstol, två höga ljusstakar av trä samt ny dopfunt. Även en ny altartavla av konstnären Edgar Wallin från Stockholm placerades över det nya altaret. Innanför huvudentrén till vänster placerades sakristian och till höger en läsesal för konfirmander.

Kyrkans senaste renovering genomfördes 1993 efter förslag av arkitekt J. Alton, Kumla. Invändigt gjordes läsesalen om till kapprum med wc. Kyrkorummet fick en ny öppen bänkinredning, korgolvet sänktes, predikstolen togs bort, ny ambo och nytt altare, knäfallet gjordes delbart och de två höga ljusstakarna elektrifierades. Både invändigt och utvändigt fick kyrkan en ny färgsättning. Huvudentrén försågs med en handikappramp med ett smidesräcke anpassat till det befintliga.

Kyrkans knäfall har tagits bort vid senare tillfälle.

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning

Kyrkans nationalromantiska exteriör vars fasaduppdelning med fönster och mellanliggande strävpelare är välbevarad sedan renoveringen på 1930-talet, domineras av det branta helvalmade skiffertäckta sadeltaket.

Den sparsmakade interiören domineras av renoveringen på 1990-talet, då kyrkorummet fick ny inredning och ny färgsättning. Kyrkorummets pelare, dopfunt och träljusstakar i koret samt altartavlan vittnar om den omfattande renoveringen på 1930-talet.

Kyrkan är ett resultat av småkyrkorörelsens byggnadsverksamhet i samhällen avlägset belägna från församlingskyrkan.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- Kyrkans nationalromantiska exteriör med sitt helvalmade skiffertäckta sadeltak.
- Den stramt enkla kyrkogården och klockstapeln med sin ovanliga utformning med lokalt material, samt det mellanliggande skogspartiet.

Källor, litteratur och övriga uppgifter

Källor och litteratur:

Ahlberg, Hakon, *Västmanlands kyrkor i ord och bild*, Borlänge 2000

Esbjörnson, Estrid, *Kyrkor i Örebro län*, Örebro 2000

Julbok för Västerås stift, 1938

Arkiv, Örebro läns museum

Inventeringsdatum: 2003-10-09

Inventerare: Anneli Borg

Ansvar kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Anneli Borg, Västerås stift och Estrid Esbjörnson, Örebro läns museum

Rapportsammanställning och foto: Anneli Borg

SPANNARBODA KYRKA

HISTORIK

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1921-22	Uppförd och anlagd	Kyrkogården anlades och klockstapeln uppfördes. Två kyrkklockor gjutna av Bergholtz klockgjuteri, Stockholm.		Ahlberg, H, Västmanlands kyrkor i ord och bild. 2000
1922-23	Nyuppförd	Spannarboda uppfördes som församlingshem med provisorisk gudstjänstlokal och enkel inredning. Exteriör med nationalromantisk prägel.	Ark. Olof Deas-Olsson, Stockholm	Esbjörnson 2000 Ahlberg, H, Västmanlands kyrkor i ord och bild. 2000
1936-37	Ändring ombyggnad	Byggnaden och dess kyrksal liksom närmiljön fick ett mer ”kyrkligt” utseende genom uppförandet av en omgärdande stenmur, entré med smidesgrind och uppförande av en klockstapel. Orienterad med kor i söder. Sakristia och läsesal innan för huvudentré. Väggar och valv spändes med väv och målades i en bruten vit kulör. Nya pelare, bänkarna byggdes om och målades mörkgrå med ljusmarmorerade sidostycken. Golvet belades med linoleummatta. Nytt altare, nytt knäfall, ny dopfont av trä, två höga träljusstakar och ny predikstol. Ny altartavla 1936. Ny elektrisk armatur av oxiderad mässing. Innanfönster och vindfångsdörrar försågs med antikglas i blyspröjs. Exteriören försågs med strävor för att avlasta trycket från det tunga skiffertaket. Ett kors av järn placerades på taket. Antipendium och mässhake av Märtha Gahn.	Ark. K. Martin Westerberg, Stockholm Konstnär altartavla Edgar Wallin, Stockholm	Esbjörnson 2000 Örebro läns museum, rapport efter renovering 1993, 1997 Julbok för västerås stift 1938.
1960-69 UP		Ny armatur, lampetter och ljuskronor. En större lampett i samma serie finns i Fellingsbro kyrka som renoverades 1968-69.		Inventerings-tillfället 2003-10-09

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1993	Invändig och utvändig renovering	Invändigt, omDispositionering av vissa utrymmen med nytt kapprum och handikappwc. Nya bänkar, man tog bort predikstolen, ny ambo, nytt altare, ny färgsättning. Korväggarna bemålas med fem invigningskors. Altarringen gjordes delbar. Korgolvet sänktes till samma nivå som kyrkorummet. Dörren mellan sakristia och kyrkorum sätts igen. Sakristian får ny textilförvaring. Exteriörens panel målades gul, handikappanpassning av huvudentrén i norr.	Arkitekt J. Alton, Kumla	Esbjörnson 2000 Örebro läns museum, rapport efter renovering 1993, 1997
okänt		Altarringen tas bort.		Inventerings-tillfället 2003-10-09